

מוקשים הזהר!

מבוא

המוקשים מסכנים על חיים של אנשים. ואצלו במגדל שמש יש שדות מוקשים שהם קרובים לבתים ומסכנים לילדים שמשחקים ליד הבית, ושדות המוקשים צורכים שטח משטח הכפר. המטרה מהחקר הזה היא להראות לאחרים שיש סכנה עלינו בכפר מגדל שמש וצריך לוותר את הבעיה ולדאוג לנושא הזה. ואני חקרתי בנושא הזה כי זה חשוב לי וגם מסכן עלי.

מגיש: תמאם סבאג, כיתה ט', מרכז מדע ודעת למחוננות בתל חי, תשע"ג 2013.

מוקשים הזהר!

הגדרת מוקש

האגודה לזכויות האזרח בישראל (2010) קובעת כי מוקש הוא כלי נשק המוטמן מתחת לאדמה במטרה להרוג אנשים במלחמות; המוקשים משפיעים על הבריות של האזרחים כשהם נפגעים מהם. בדרך כלל זו פציעה קשה מאד שמסכנת את הרגליים, את הראיה ואת השמיעה וגם את החיים עצמם.

מוקשים הזהר!

המצב בכל הארץ

מיקום ושילוט:

מיקום המוקשים בישראל הוא: בגולן, בבקעת הירדן, ערבה, גליל, אזור ירושלים, הגדה המערבית ועזה.

האגודה לזכויות האזרח בישראל (2010) קובעת כי הגדרות והשלטים מתבלים בגלל שינויי מזג האוויר הקיצוניים והמוקשים זזים ממקומם בעקבות שיטפונות וסחף. לכן שדות המוקשים גדלים כל שנה.

שדות המוקשים מפוזרים בכל הארץ אבל בריכוז גבוה יותר ברמת הגולן ובערבה ולאורך הגבולות.

במקומות שונים בישראל יש מוקשים שנסחפו בגלל השיטפונות ומקומם אינו ידוע.

בחלק מהיישובים שדות מוקשים נמצאים בתוך היישוב, למשל בחצבה בערבה, בחד-נס ומג'דל שמס בגולן ובחוסאן ליד גוש עציון.

יש לציין כי ברמת-הגולן יש שדות מוקשים שהניח צבא סוריה עד שנת 1967 ושדות מוקשים שהניח צה"ל לאחר שנת 1967.

מהמועצה האזורית גולן נמסר כי לצה"ל יש כלים מתאימים לפינוי שדות המוקשים שהונחו על-ידיו.

מספרי המוקשים:

תומר עזרא (עזרא, 2010) קובע כי בישראל יש מאות אלפי מוקשים על פני למעלה-330000 דונם של שטחים פתוחים וסמוכים ליישובים.

האגודה לזכויות האזרח (2010) אמרה כי בישראל מאבדים שטח גדול שנתפס על ידי כמות גדולה של 260,000 מוקשים.

מוקשים הזהר!

נפגעים

האגודה לזכויות האזרח (2012) קבעה כי בכל שנה נפגעים אנשים בישראל – מבוגרים וילדים – ממוקשים. הפציעות הן קשות, מחצית מהאזרחים שנפגעים בישראל הם ילדים, כשליש מנפגעי המוקשים בעולם הם ילדים. בדרך כלל זו פציעה קשה מאד שמסכנת את הרגליים, את הראיה ואת השמיעה, יש סכנה לילדים שמשחקים או מטיילים בחוץ.

יחס הרשויות

תומר עזרא (עזרא, 2010) טוען כי התחזוקה והגידור של שדות המוקשים גוזלים תקציב וכוח אדם. בנוסף, בישראל אין מדיניות ברורה בנושא. לפעמים השילוט נופל או המוקשים נסחפים ממקומם. עזרא מזכיר כי מפות המוקשים מצוינות בשפה עברית בלבד וזה אינו מובן לערבים או למטיילים זרים. הוא אומר כי חשוב מאוד למנוע גם מהאוכלוסייה שאינה דוברת עברית להיכנס לשדות מוקשים. רשויות מדינת ישראל לא מוסרות נתונים על גודל שדות המוקשים ברמת-הגולן ועל מספר המוקשים הטמונים בהם. לגבי שדות המוקשים המבצעיים ברמת-הגולן, שאת מיקומם אין אפשרות לציין במפות, יש במפות רק אזהרה שלא לסטות מהשבילים המסומנים. כמו כן, עקב הסכנה של היסחפות מוקשים, יש אזהרה גורפת שלא לסטות מהשבילים במקומות שבהם קיימים שדות מוקשים שטרם פונו, או שיש צורך ביטחוני בקיומם ולכן לא יפונו. נעשית עבודה להכלה ולבידוד שדות המוקשים בגידור ובשילוט מזהיר, על-פי הפקודות המקצועיות.

מוקשים הזהר!

מדיניות פינוי שדות המוקשים בישראל:

בהקשר של מדיניות פינוי שדות המוקשים בישראל צוין בדו"ח מבקר המדינה 50 א, לשנת 1999, כי אף שיש סיכון בשדות המוקשים שהוכרו לא מבצעיים על ידי צה"ל, וחלקם מונעים עבודות פיתוח ועיבוד חקלאי, אין למערכת הביטחון או לגורמים ממלכתיים אחרים מדיניות של נקיטת צעדים יזומים לפנותם. בנוסף על כך, החלטת הממשלה מס' 1160, שעיקרה הנהלים המוטלים על גופי הביצוע העוסקים בפינוי שדות מוקשים, אינה קובעת מדיניות מפורשת בכל הקשור לפינוי שדות מוקשים לא מבצעיים שהוחלט כי הם אינם חיוניים לביטחונה של מדינת ישראל. תומר עזרא (עזרא, 2010) קובע כי חיזוק הגידור גוזל תקציב וכוח אדם. בנוסף, בישראל אין מדיניות ברורה בנושא. לפעמים השילוט נופל או המוקשים נסחפים ממקומם.

מוקשים הזהר!

החלטות כנסת וממשלה, חוקים:

תומר עזרא (עזרא, 2010) מציין כי ישראל חתומה על האמנה בדבר איסורים והגבלות על השימוש בכלי נשק. בשנת 1996 היה בישראל תיקון לפרוטוקול שעל פיו צריך להפסיק ליצר מוקשים נגד אדם. הוועדה האחראית על יישום הפרוטוקול הודיעה שכבר מזמן הפסיקו ליצר מוקשים נגד אדם. בשנת 1999 נכנסה לתוקף האמנה הבינלאומית שאוסרת את השימוש, היצור והסחר במוקשים אבל מדינת ישראל לא חתמה על האמנה. משרד מבקר המדינה המליץ כי צה"ל יחבר נוהל מקצועי שיבטיח שכל שינוי שיש להטמיע במפת מיקושי ילווה בתיעוד מוסמך. משרד מבקר המדינה המליץ שצה"ל יכריז על כל שדה מוקשים וכל שטח חשוד במיקוש כשטח סגור, ונגד גורמים אזרחיים שיפרו את הצו יהיה אפשר להגיש תלונות במשטרה.

בחודש מרץ 2011 קיבלה כנסת ישראל את החוק לפינוי שדות מוקשים, התשע"א-2011*. במסגרת זו הוקמה הרלפ"ם-הרשות לפינוי מוקשים שפועלת במשרד הביטחון ועובדי משרד הביטחון. בלשון החוק נכתב כי: "מטרתו של חוק זה ליצור תשתית נורמטיבית לפינוי שדות מוקשים שאינם חיוניים לביטחון המדינה ולהכריז עליהם כנקיים ממוקשים ברמת ביטחון מירבית לאזרחים בהתחשב במחויבותה הבינלאומיות של מדינת ישראל והכל בפרק זמן קצר ככל שניתן."

תפקידי הרלפ"ם:

- לקבוע מפרט לאומי לפינוי שדות מוקשים בהתחשב בנהלים הנהוגים בצה"ל, התואם ככל האפשר את אמות המידה הבין-לאומיות לפינוי מוקשים.
- לתכנן ולהוציא לפועל תכניות שנתיות ורב-שנתיות לפינוי מוקשים.
- להתקשר עם מפעילים (חברות פינוי) וחברות מפקחות.
- לפקח על עבודות המפעילים וחברות מפקחות.
- לתאם את פעילות המפעילים מול צה"ל וכן מול רשויות מדינה אחרות ככל הנדרש.
- לבצע ביקורות, סיוורים, תיקוני גדר, תיקוני שילוט בשדות מוקשים שניתנה להם תעודת היתר.
- לקדם, לתכנן ולקיים פעילות הסברה לציבור לשם הגברת המודעות להתנהלות בטיחותית לצמצום סיכונים, בייחוד לאוכלוסייה המתגוררת באזורים הסמוכים לשדות מוקשים.
- לייעץ למערכת החינוך לגבי פעילות הסברה.

מוקשים הזהר!

נזקי המוקשים

עמותת אלמרסד (2012) מסבירה כי המוקשים מהווים סכנה לתלמידים, בוודאי כשהם הולכים לבית ספר כי המוקשים קרובים לבתי הספר. בשנת 2006 בגלל הסחף נכנסו המוקשים לתוך הבית וליד חמישה בתים. בינואר 2011 כתוצאה מפיצוץ של מוקש ניזוק רכב השייך לבעל הבית רביע אבראים.

עיתון "במחנה" דיווח (2010) כי פרצה שריפה בסמוך לכפר מגדל שמש, קילומטר וחצי בלבד מהגבול עם סוריה. בעקבות כך, ציינו בחטמ"ר הגולן כי מספר מוקשים שהיו טמונים לאורך הגדר התפוצצו. נסיבות ההתלקחות אינן ידועות ונבדקות בחטיבה.

סיבות להסרת המוקשים:

מטרת על של הרשות לפינוי מוקשים היא להוות סמכות מקצועית אזרחית עליונה לעניין פינוי מוקשים שאינם חיוניים לביטחון המדינה. תומר עזרא (עזרא, 2010) קובע כי שדות המוקשים הרבים הם סכנה לביטחון של תושבים ומטיילים וזה גורם לפגיעה בתירות ובעיות במשפט הבינלאומי. עשרות מטיילים ועובדים וחקלאים ואחרים נכנסים לשטחים חשודים במיקוש ולפעמים זה מסתיים באסון. כאשר המוקשים הם חשופים אפשר לגנוב אותם, ולהעביר אותם לעבריינים או ארגוני טרור. מוקשים שיצאו מכלל שימוש אבל הם עדיין בקרקע – כל נגיעה עלולה לגרום להם לפעול.

מוקשים הזהר!

מג'דל שמש

עיתון "במחנה" (2010) התייחס לבעיית המוקשים ברמת הגולן וכתב כי בפיקוד הצפון מזהירים מהיסחפות מוקשים באזור הכפר מג'דל שמש. "האיום על הכפר ותושביו גדל משנה לשנה", הסביר מפקד ההנדסה בפיקוד, אל"ם ערן פאוקר. "ילדים שמשחקים בקרבת הכפר עלולים להיפגע ממוקש שייסחף".

האויב של תושבי הכפר מרמת הגולן הוא שדה מוקשים הממוקם על אחד הרכסים בסביבה. החשש העיקרי של אנשי האזור הוא שהמוקשים, שהוטמנו על-ידי צה"ל בשנות ה-70, ייסחפו אל מחוץ לגבולות השטח הממוקש. שדה המוקשים מסוכן במיוחד עקב העובדה הכי הוא מורכב ממוקשי נ"א (נגד אדם), ומספיק לחץ של חמישה קילוגרם בלבד שיופעל על ראש המוקש כדי להפעילו ולגרומם לסכנה של ממש. אושרת נגר (2008) אמרה כי תושבי הכפר הדרוזי סמוך לגבול סוריה מבקשים מצה"ל לפנות את שדה המוקשים מלב ליישוב. תושב הכפר: "אני לא צריך לחשוש שילד שלי ימות בגלל מוקש שנסחף לחצר. הצורך הביטחוני בהם הוא אפס". ראש מועצת מג'דל שמש, דולאן אבו סאלח, סיפר כי נפגש מספר פעמים עם נציגי צה"ל ומשרד הביטחון, שהבטיחו לפנות את המוקשים, אולם עד כה לא נעשה דבר. "הצורך במוקשים באמצע היישוב הוא אפס", אומר אבו סאלח, "אין בהם שום צורך ביטחוני ומעולם לא היה שום איום על המוצב בכל השנים. העובדה שהמוקשים לא גורמים נזק גדול היא נס של ממש". בצה"ל אמרו בכתבה בתגובה כי בנייה בלתי חוקית היא זו שאחראית לסיכון שנוצר באזור. "סביב המוצב במג'דל שמש מתקיימת במשך זמן רב בנייה בלתי חוקית על ידי תושבי היישוב", נמסר מדובר צה"ל. "כל שדות המוקשים הסובבים את המוצב הינם לצרכים מבצעיים והם מגודרים ומשולטים כנדרש. בצה"ל עושים את מירב המאמצים על מנת למנוע פגיעה באזרחים". הטענה על בנייה בלתי חוקית נדחתה על ידי ראש המועצה. "מרביתם המכריע של הבתים סביב המוצב נבנו לפי חוק וקיבלו היתרי בנייה, ויש מיעוט של מבנים שנבנו בניגוד לחוק שמתנהלים נגדם הליכים".

מוקשים הזהר!

עמותת אלמרסד

חשוב לציין שבמגדל שמש הוקמה עמותה בשם "עמותת אלמרסד", והוא המרכז הערבי לזכויות האדם. אלמרסד הוא מרכז עצמאי, ללא מטרות רווח. המרכז נוסד באוקטובר 2003 על ידי קבוצה של עורכי דין ואנשי מקצוע בתחומי המשפט, הבריאות, החינוך, העיתונות, והנדסה, יחד עם פעילי זכויות אדם אחרים שמעוניינים לעזור לחברי הקהילה. אחד מתפקידי המרכז הוא לחקור בנושא מוקשים.

נפגעים:

עמותת אלמרסד (2012) טענה כי בשנת 1989 שני ילדים שהם בני דודים שיחקו ליד ביתם שנמצא בקרבת שדה המוקשים. הם נכנסו לשדה, הילד אמיר אבו ג'בל נהרג והילדה יאסמין אבו ג'בל נפצעה קשות. בשנת 2003 התפוצץ מוקש ליד בית משפחת עוידאת וביתם נפצעה. לפי הדו"ח של עמותת אלמרסד כוחות הצבא הישראלי הניחו את המוקשים בתוך הכפר מגדל שמש ליד בתי התושבים ובבית הקברות והם מפריעים לתושביו. יש שדות מוקשים ללא גידור וללא זיהוי ברור וזה מסוכן לחקלאים. כמו הוקם מתקן צבאי בגבעת אלריחאני שמוקף בשדות מוקשים נגד אדם.

מוקשים הזהר!

חקר אישי

ראיון עם עמותת אלמרסד

מה דעתכם על שדות המוקשים שבכפר ?

"לדעתנו המוקשים הם אמצעי מלחמה קטלניים ולפיכך מהווים סיכון לכל משתמש בקרקע בקרבת מקום, אם זה בני אדם או כל החולכים על ארבעה. בכפר שלנו מג'דל שמס הסכנה כפולה כי שני שדות מוקשים לפחות נמצאים בתוך השטח האורבני, במרחק של 150 מטר מבית ספר יסודי "אלמנאהל" לכיוון דרום (תל אלריחאני ממזרח בית אל תל). יש לציין שעקב תאונות עם מוקשים היו כאן עשרות נפגעים, חלקם מתו, חלקם סובלים מפגיעות קשות לכל חייהם.

האם יש מספיק שילוט וגידור לשדות המוקשים ?

לא, אין שילוט מספיק ואין גידור עקב חוסר טיפול או טיפול לקוי. שדות המוקשים סובלים מתחזוקה לקויה, דבר המסכן חיי אדם (דו"ח מבקר המדינה 2000).

האם מישהו דואג להסיר את המוקשים שבכפר ?

פינוי מוקשים בפרט וטיפול בהם באופן כללי זה בתחום התמחות של מומחים צבאיים בלבד או אלו שהיו בצבא. לנו בגולן אין אף מומחה אחד מבחינת הצד הטכני. בצד החברתי אנחנו בארגון "אלמרסד" לקחנו על עצמנו את הטיפול הארגוני להתנגד למוקשים דרך המוסדות הנוגעים בדבר, אם זה במדינת ישראל ואם זה מוסדות בינלאומיים כמו המועצה לזכויות האדם של האו"ם בקאן, מוסדות אזרחיים מקומיים או עולמיים ארגון כמו נפגעי מוקשים survival corps . בנוסף לכך אנחנו ארגנו במג'דל שמס יום החתמה על עצומה נגד מוקשים ופצצות מצרר שהעברנו לוועדה בין לאומית באירלנד.

האם מישהו מהמדינה שדואג לאנשים שנפגעו ?

בחקירות שניהלנו מצאנו שיש נפגעים שטופלו על ידי המוסד לביטוח לאומי והם הוכרו כבעלי מוגבלויות ולא כנפגעי מוקשים. במקרה אחד לפחות מדינת ישראל לא הכירה באחריות ואמרה שהאדם היה אחראי למעשיו למרות שהוא היה בן 12.

למי אתם התכוונתם להסיר את המוקשים ?

בשנת 1999 הפיק איש העמותה פחראלדין סלמאן סרט דקומנטרי על המוקשים כדי להגביר את תשומת הלב לנושא המוקשים. בשנת 2001 בערך הצטרפה מדינת ישראל להצהרת אוטאוה. ב14 מרץ 2011 התקבל החוק לפינוי שדות מוקשים.

ב/2011/24/11 פינוי אנחנו, עמותת אלמרסד למשרד הביטחון בבקשה לפינוי המוקשים במג'דל שמס ובמקומות אחרים.

מה התשובה שקיבלתם לבקשה שלכם ?

קיבלנו תשובה מהרשות לפינוי מוקשים עם הבטחה לפינוי מוקשים בתל אלריחאני אבל בית אל תל לא.

מי ענה לכם על הבקשה להסיר את המוקשים ?

עוזרת לנו בחורה לפניות הציבור במשרד הביטחון הגברת רחל שובל.

מוקשים הזהר!

ראיון עם איש שנפגע במוקשים

באיזה גיל הייתה כשנפגעת ?

כשנפגעתי הייתי צעיר בין 10.

האם היה שילוט או גידור למקום שנפגעת בו ?

לא היה גידור ושילוט כמו שצריך כי כששיחקתי שם לא ידעתי שאני במקום מסוכן כי לא נראה לי שהמקום ממוקש.

איך זה השפיע עליך מבחינה נפשית ?

בהתחלה זה השפיע עלי מבחינה נפשית כי לא קל שתאבד משהו מהגוף שלך וזה מנע ממני לעשות הרבה דברים.

איך זה השפיע עליך מבחינה פיזית ?

אבדתי עין ויד ורגל.

האם אתה עובד היום ?

לא אני לא עובד היום עבודות קשות כי המוקשים מנעו ממני יכולת כזאת.

האם זה השפיע על העתיד שלך ?

כן, כי בהתחלה כשהייתי צעיר היה קשה לי להיות בלי יד ורגל וכל הילדים האחרים בריאים. לא הייתי יכול לשחק עמם וגם זה השפיע על עתידי כך שאני עכשיו לא יכול לעבוד.

מוקשים הזהר!

שאלות לצה"ל ולמשרד הביטחון

לכבוד

דובר צה"ל, מדור פניות הציבור
משרד הביטחון, מדור פניות הציבור
שלום רב,

שמי תמאם סבאג, תלמיד כנה ט' במרכז למחוננים במכללת תל חי, תושב מג'דל שמש שברמת הגולן.

במסגרת עבודת סיום שנתית בחרתי כנושא חקר את בעיית המוקשים שנמצאים סביב למג'דל שמש בפרט ורמת הגולן בכלל.

מנחת העבודות דניאלה שאול, הפנתה אותי אליכם ואף שוחחה איתכם טלפונית ואני האזנתי. העבודה הושלמה, ראיינתי את אנשי הכפר ואף קראתי מאמרים בנושא, כולל הליכי חקיקה בישראל.

אודה לכם על תשובתכם על השאלות הבאות:

מדוע יש מוקשים ליד הבתים במגדל שמש?

יש שדות מוקשים שהם חשופים והם היו סיבה לנפגעים, למה לא לעשות גידור כמו שצריך?

יש שלטים שמתבלים בגלל שינוי מזג האוויר, למה לא לשנות את זה ולדאוג יותר לשילוט?

למה מפות המוקשים הן רק בשפה עברית, מה עם הערבים, התיירים והמטיילים דוברי שפות אחרות כמו אנגלית וערבית?

מדוע לא לפנות שדות מוקשים שהם ממש בתוך הכפר ולא נמצאים שם למטרה ביטחונית?

במהלך השנים נפגעו ילדים ומבוגרים ממוקשים שנמצאים בתחומי הכפר או בקרבתו. האם וכיצד דאגתם ועזרתם לאנשים שנפגעו במוקשים?

האם יש תכנית כלשהי להרחיק את המוקשים שאינם חיוניים לבטחון מדינת ישראל מגבולות הכפר מג'דל שמש.

בתודה על תשובתכם המהירה, תמאם סבאג, המרכז למחוננים במכללת תל חי.

תגובת משרד הביטחון:

ראשית, נבקש לעדכן כי תשובתנו נחלקת בין צה"ל ובין הרשות לפינוי מוקשים (רלפ"מ) במשרד הביטחון.

מרבית השאלות הן בתחומים שבאחריות צה"ל, ולרלפ"מ אין סמכות להשיב עליהן, שאלה 5- מדוע לא לפנות שדות מוקשים שהם בתוך הכפר ולא נמצאים למטרה ביטחונית:

"הרשות לפינוי מוקשים קבעה תוכנית רב שנתית לפינוי כל שדות המוקשים בישראל שאינם חיוניים לביטחון המדינה. בימים אלו עתיד להתחיל פרויקט פינוי המוקשים של הרשות במג'דל שמש אשר במסגרתו יפנו שדות המוקשים בחלקו הדרומי של הכפר. פרויקט הפינוי איננו כולל את שדות המוקשים בחלקו הצפוני של הכפר (מסביב למוצב פעיל של צה"ל במקום) היות וצה"ל קבע שהם חיוניים לביטחון המדינה ולכן הם לא יפנו בעתיד הקרוב.

טל גביש- איילון רכזת לפניות ולתלונות הציבור, משרד הביטחון- אגף דוברות והסברה במערכת הביטחון

מוקשים הזהר!

דיון

עבודה זו דנה בשדות המוקשים שבמגדל שמש במיוחד הם סמוכים לבתים ולתושבים וזה משפיע עליהם. העבודה בודקת אם יש אפשרות לפנות את השדות האלה שאין להם תפקיד בטחוני כי הם גרמו לפגיעה בהרבה אנשים מבחינה נפשית ובריאותית. העבודה בודקת איך שדות המוקשים משפיעים על אנשים שגרים במגדל שמש. הטענה המרכזית בעבודה זו היא שקיימת השפעה שלילית לשדות המוקשים על האנשים שגרים במקום סמוך אליהם בפרט ועל אנשי מגדל שמש במיוחד. צריך לפנות השדות האלה כך שלא יהיה לנו עוד נפגעים ונחיה במקום בטוח.

בפתח העבודה נפרשו התיאוריות המרכזיות:

מוקש הוא כלי נשק המוטמן מתחת לאדמה במטרה להרוג אנשים במלחמות. המוקשים משפיעים על הבריאות של האזרחים כשהם נפגעים בהם. ישראל חתומה על האמנה בדבר איסורים והגבלות על השימוש בכלי נשק. שדות המוקשים מפוזרים בכל הארץ אבל בריכוז גבוה יותר ברמת הגולן ובערבה ולאורך הגבולות. שדות המוקשים הרבים הם סכנה לביטחון של תושבים ומטיילים. עשרות מטיילים ועובדים וחקלאים ואחרים נכנסים לשטחים חשודים במיקוש. בפיקוד הצפון מזהירים מהיסחפות מוקשים באזור הכפר מגדל שמש. ילדים שמשחקים בקרבת הכפר עלולים להיפגע ממוקש שייסחף. המוקשים מהווים סכנה לתלמידים, בוודאי כשהם הולכים לבית ספר כי המוקשים קרובים לבתי הספר. הגדרות והשלטים מתבלים בגלל שינויי מזג האוויר. חיזוק הגידור גוזל תקציב וכוח אדם. מפות המוקשים מצוינות בשפה עברית בלבד. בכל שנה נפגעים מספר אנשים בישראל-מבוגרים וילדים-ממוקשים. היה בישראל תיקון לפרוטוקול שעל פיו צריך להפסיק ליצר מוקשים נגד אדם. משרד מבקר המדינה המליץ שצה"ל יכריז על כל שדה מוקשים וכל שטח חשוד במיקוש כשטח סגור. הוקמה הרלפ"ם-הרשות לפינוי מוקשים שפועלת במשרד הביטחון ועובדי משרד הביטחון.

מוקשים הזהר!

התוצאות המרכזיות מהחקר האישי :

המוקשים הם אמצעי מלחמה קטלניים ולפי כך מהווים סיכון לכל משתמש בקרקע בקרבת מקום. במרחק של 150 מטר מבית ספר יסודי יש שדות מוקשים. אין שילוט מספיק ואין גידור עקב חוסר טיפול או טיפול לקוי. לנו בגולן אין אף מומחה אחד מבחינת הצד הטכני. מהרשות לפינוי מוקשים יש הבטחה לפינוי מוקשים בתל ארזיחאני אבל בית אל תל לא. לא היה גידור ושילוט כמו שצריך.

לפי הממצאים של עבודה זו:

לפי המאמרים המוקש הוא כלי נשק במטרה להרוג אנשים וגם בחקר אישי זה נמצא שהמוקשים הם אמצעי מלחמה קטלניים. לפי המאמרים המוקשים הם בריכוז גבוה בגולן אבל לפי חקר אישי אין לנו בגולן אף מומחה אחד מבחינת הצד הטכני. לפי המאמרים המוקשים מהווים סכנה לתלמידים במגדל שמש ולפי החקר האישי נמצא שהמוקשים הם במרחק 150 מטר מבית ספר יסודי. לפי המאמרים הוקמה הרשות לפינוי מוקשים ולפי החקר האישי הרשות לפינוי מוקשים הבטיחה לפנות המוקשים במגדל שמש באיזור תל ארזיחאני אבל באיזור בית אל תל לא ועוד לא פנו אותם. לפי המאמרים והחקר האישי אין גידור ושילוט מספיק.

מסיכום הדברים עולות המסקנות הבאות:

מוקשים מהווים סכנה לתושבי כפר מגדל שמש כי הם קרובים לבתים, ויש הרבה אנשים שנפגעו במוקשים וחלק מהם מת. כל הזמן יש סכנה לנו בכפר מגדל שמש כי המוקשים קרובים אלינו ויש כל הזמן הסחפות ואין גידור ושילוט מספיק. בגלל זה צריך לדאוג יותר לנושא הזה ולעבוד על זה וצריך לשים יותר שילוט וגידור. צריך לפנות את המוקשים שבתוך הכפר ושאינם להם תפקיד בטחוני כדי לחיות בבטיחות ושלו.

מוקשים הזהר!

ביבליוגרפיה

עזרא ת., (2010) "המטרה: ישראל נקייה ממוקשים", בתוך פרום הארגונים למען ישראל נקייה ממוקשים

עיתון במחנה., (2010) "איום המוקשים על מגדל שמש",

נגר-לויט א., (2008) "מוקשים בחצר הבית"
<http://www.nrg.co.il/online/1/ART1/696/182.html>

האגודה לזכויות האזרח., (2010) "מה הסיפור אצלנו עם מוקשים?" בתוך survivor corps, 1-3

אתר הכנסת., (2013) "הרשות לפינוי מוקשים- רלפ"ם" http://www.mod.gov.il/pages/business/rlpm_hazon.asp

אבו גבל א., (2012) "פינוי שדות המוקשים בתוך הכפר מגדל שמש וסביבתה"